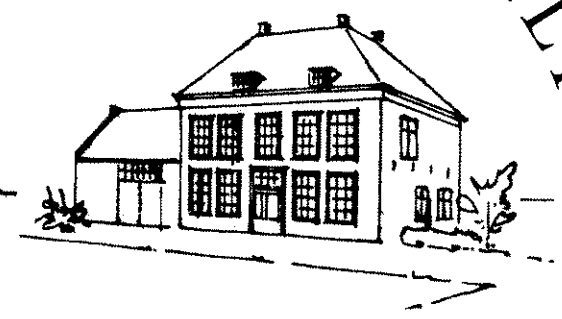
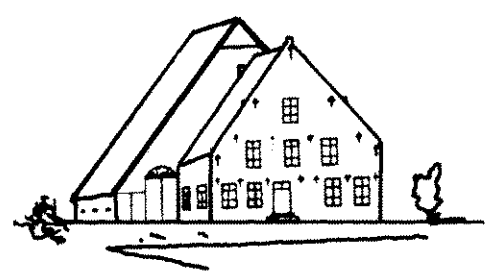

HOF VAN ASSENDELEFT

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

OOST-LEEUWENSTEIN

BULLETIN

57

DECEMBER 1991

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

J. Gerretse	K.H. van der Ree
A.O. Mol	W. Reedijk
lic. P.G. Perneel	Drs. J.E. de Rooy
P.J. Pot	Mr. R. van der Waal

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 01862 - 2010

Niets van deze uitgave mag zonder toestemming van de
redactie worden overgenomen.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

"Meer en meer beginnen de Vriendendagen de sfeer van een reünie te krijgen" zei conservator de heer De Rooij in zijn toespraak tijdens de maaltijd op de 11e Vriendendag en hij had gelijk. Dat is ook niet zo vreemd als je elk jaar dezelfde mensen ontmoet. Dat de Vriendendagen op prijs worden gesteld blijkt wel uit het feit, dat het aantal deelnemers weer groter was dan vorig jaar. Wij waren met zovelen, dat dat maar net in de zaal van het H.C. Andersen-huis pasten.

Ruim 100 vrienden hebben groepsgewijs een kijkje genomen in het gemeentehuis van de gemeente Korendijk. Wij kregen daarbij een toelichting van burgemeester Kolbach of van één van diens medewerkers. Ook werd de Nederlands Hervormde Kerk van Piershil bezichtigd. De heer Oprel hield een inleiding over het kerkgebouw en zijn geschiedenis.

De organisatoren van de Vriendendag willen graag nogmaals diegenen bedanken, die in Piershil hebben bijgedragen tot het welslagen van deze dag.

Tussen het schrijven van deze tekst en het moment waarop u uw bulletin ontvangt ligt een periode van vier à vijf weken. In deze tijd wordt de kopij besproken door de redactie, de tekst uitgetypt en de opmaak verzorgd door onze secretaris. Het drukwerk wordt verzorgd door "De Snelle Drukkers" in Klaaswaal, waarna tenslotte het meest tijdrovende werk nog moet komen, namelijk het maken van het bulletin zelf. Dit laatste houdt in: het sorteren en vouwen van de bedrukte vellen papier en de omslag en het nieten. Gelukkig hebben wij daar een elektrisch apparaat voor ter beschikking. Kunt u het zich voorstellen om vier en half duizend nietjes met een handmachine te moeten nieten?

Daarna volgt dan nog het uitprinten van de adresstickers en het opplakken ervan.

Tenslotte volgt dan het postklaar maken, dat wil zeggen: sorteren op postcode en bundelen. Niet alle 1.500 vrienden ontvangen hun bulletin echter per post. In de meeste plaatsen in de Hoeksche Waard worden de bulletins bezorgd door vrijwilligers, die bereid zijn hieraan wat van hun vrije tijd te besteden. Dankzij deze vrienden bespaart de Vriendenkring zich driemaal per jaar een aanmerkelijk bedrag aan portokosten. Daarom wil de redactie hun medewerking graag eens onder de aandacht brengen en hen bedanken voor hun werk. Ook zij vormen een deel van de vrijwilligersgroep, die voor het in stand houden van ons Streekmuseum zo belangrijk is.

Zoals gebruikelijk treft u in het december-bulletin de acceptgirokaart aan, waarmee u uw bijdrage voor 1992 kunt overmaken. Wij verzoeken onze buitenlandse vrienden er rekening mee te houden, dat als zij betalen met een cheque in vreemde valuta, er voor ons aanmerkelijke wisselkosten aan verbonden zijn.

Dankzij de bijdragen kon in het afgelopen jaar een bedrag van f. 8.000,- aan het budget van het Streekmuseum worden bijgedragen.

Wij kunnen u nog aanbevelen om in de periode tussen 14 december 1991 en 4 januari 1992 een bezoek te brengen aan ons museum. Er is dan een expositie te bezichtigen van aquarellen van onze in Griekenland wonende vriend Martien van Bezeij. Tweede Kerstdag zijn wij uiteraard ook van 14 tot 17 uur geopend.

De redactie wenst alle lezers prettige Kerstdagen en een voorspoedig 1992.

R. v. d. W.

WERKGROEP DIALECTEN

Het onderstaande verhaal, ingezonden door de heer H. Verwijs te Goudswaard, is geschreven in het Goudswaards dialect en speelt zich af rond 1938. Hoewel de strekking van het verhaal ongewijzigd is, heeft de Werkgroep Dialecten enige wijzigingen aangebracht in de schrijfwijze van een aantal woorden en samenvoegingen.

Wij danken de heer Verwijs voor zijn bijdrage aan dit bulletin en houden ons aanbevolen voor meer inzendingen.

De vrindeleke man

D'r was 'n brief gekomme van notares Westhoek oit Amsterdam. M'n vrouw hatter al geleze en zee, "t is over d'n erfenis van tante Lena; je motter 'n donderdag nae toe". Nou da's hêel wat; ik had in jaere nie van durp of geweest.

Dien ochend bin'k om vier ure oit m'n nest gekomme om m'n aige fesoenlek an te klêeje en azen heer gin'k met d'n eerste gelegeneghaid nae Rotterdam en daernae vedder met 't spoor richting Amsterdam.

Toen tante Lena nie an de man rochtende heb opoe d'r in dienst gedaen bai raike meise. Een bercoemden Engelse schraiver (1) hê welles gezaid: "Maides en vrotte vis mojje zo gauw mogelek de deur oitdoen".

In Amsterdam waere ze gewilleg genogt om de weg te waize. Notares Westhoek resedeerde in de Nes en dat is genêens zo bar ver weg van 't stasjon. Trouwes, wattie tege me zee, viel nogal tege. 't Mêeste geld ging nae d'n êen of d'n andere stichting.

Nae dat 't ofgehandeld was, bin'k 'n rondjie gaan wandele langs de aizerwinkels.

Dien ouwe naiptang van main was zoë slecht datte wekker d'r genêens goed mee opgewonge kon worre. Ok wier die gebroikt om moere vast te zette.

In een aizerwinkel vroeg ik wat of dat kostende. Bel, dat was nie misselek. Daerom ging ik maar 'n andere weg in en nog een paar andere wege. Daer von'k een winkeltie met gekôope naiptange en nam d'r êen.

Hoissie-roim-op deeje ze in die stad diamante verkôope. Daer kreeg ik al gauw schön genog van en 'k wou trug naer 't stasjon. De zon was deurgekomme en 't wier werm. Allêen, ik wis te pad nie meer.

Dà zee ik tegen 'n man die tege 'n brugleuning stong. Hai zee: Da's moeilek oit te legge, 'k zel 'n endjie meegaan, want 't is een hêel end lôope.

We hadde al maile gelôope en 't wier als maar werremer. Hai wou een biertie gaan drinke en ik mos wel mee. 't Betale was voor main, azze'n goeie gastheer.

We zain weer op pad gegaan en nae 'n paar kilometer marchere wazzik zoë moe azze'n hond. Die vrind vong dan we maar erges moste gaan zitte en hai bestelde bier en ik betaalde.

Je ken d'r nie blaive zitte en we binne de brandende zon weer ingegaan. Hai zee, da'k 't maar volhouwe mos. 't Was zoë'n aerdege man.

Nae 'n hêelen hort lôope begonne m'n voete dik te worre, tus ik de veters los make. 't Zwêet liep in strale van m'n hôod. Hai doch dan we beter een koel biertie konne neme. Dat dee'k maar als te graeg, ik zou wel ofrekene.

M'n nek was êéns zôô dik geworre en dat staive boord wier gaande nauwer; ik stiktende bekant. Losmake was nie meer mogelijk, hai mos hellepe. 't Was zôô'n aerdege man.

Toe me weer boite 't café waere, viel 't knap tege in die gloeiende zon. Ve hadde al weer een paar kilometer gelôope en 't lichem wou nie meer. Hai doch dan we beter kunnen gaan ruste, anders zouwe we 't aindpunt nie hale.

Veer een café opgezocht en 't bier begon gaandeweg beter te smaken. Een héél uur hen we daer gezete; ik rekende of en we konne weer gaan, 't stasjon was nie ver meer. 't Zwéét liep m'n jaszakke oit. Op 't stasjon koch 'k 'n perronkaartje, want hai broch me totte train. Ok kreeg 't ie nog een achterwiel vamme. 't Was zôô'n aerdege man.

De train stong d'r al. Wat 'n aigenaerdege traine hèn ze daer; die flitsende d'n ééne keer nae links en dan weer nae reks. Toen dà gat weer voorstong, bin'k de treeplank opgeklomme. Net wazzik binnen, of hai flitste weer nae links en 'k viel endelang in 't gangpad. Goed en wel gezete, gaf d'n connecteur 't vertreksain.

Hoe'k in Rotterdam en de Rosestraet bin gekomme weet ik nie meer.

Thois gekomme hã'k 't zwaer te verdure. M'n vrouw was woest. Ik zou azzen horentoren zain, m'n 's zondese lorre héélemael verslôonsd en 'k hã niks voor d'r meegebracht. En 't éénegste wa'k daerop kon zegge was: "Ve hèn toch die nieuwe naiptang?"

- 1) Hemingway.
- 2) met achterwiel wordt bedoeld: rijksdaalder.

WERKGROEP DIALECTEN

NIEUWE VRIENDEN

In de afgelopen periode is het aantal vrienden/vriendinnen met 22 toegenomen.

Via deze weg heten wij een ieder nogmaals welkom!

HW 759 C. Biesheuvel	Heinenoord
HW 760 Mevr. Biesheuvel	Heinenoord
L 147 P. Boender	Zeist
L 533 F. van der Burg	Vlaardingen
L 304 A. van Dam	Dordrecht
L 149 P.F. Dillingh	Goirle
L 773 H.A. van de Griend	's-Gravenhage
L 772 Joh.L. van de Griend	's-Gravenhage
HW 330 M. Heijden-van Zanten	's-Gravendeel
L 778 J.L. de Kievit	Bilthoven
L 779 D. de Kievit-de Graaf	Bilthoven
L 532 H.C. Klootwijk	Hoogvliet
L 628 H.P. de Lang	Dordrecht
L 562 M. v.d. Nieuwenhuizen-Hoogvliet	Dordrecht
L 315 J.C. van Pelt	Papendrecht
L 161 A. Polak	Haarlem
L 365 M.G. Schelling	Heemstede
HW 757 Jac. Schilperoort	Goudswaard
HW 758 S.A. Schilperoort	Goudswaard
L 770 R. Verheijen	Bladel
L 771 Mevr. Verheijen-Vernooy	Bladel
L 774 N.L. de Winter	Pernis

Red.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

In april 1936 verschenen er een aantal krante-artikelen "Over het schoolmeestersambt in den goeden ouden tijd in Puttershoek". De redacteur plaatste de lezers van het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard door middel van zijn artikel terug "in de goede oude tijd".

Hierna volgt een terugblik naar het schoollokaal anno 1770.

"HET SCHOOLMEESTERSAMBT.

Om eenige voorstelling van het onderwijs in vergelijking met het tegenwoordige te maken, zullen we in gedachten, den schoolmeester tijdens de lesgeving, in de school een bezoek brengen: We nemen aan een Februari-morgen in 1770.

We beginnen onze excursie op "den hoek" bij den bakker Boudewijn Clippanus, thans P.L. Hoogvliet, wandelen langs den in 1854 afgebroken hoeftal, een ware sta-in-den-weg voor de smederij van Stoffel Muller, komen voorbij het logement "Sint Joris" waarin "Schout en Geregte" vergaderen en gaan vervolgens over de brug of liever de heul (eerst in 1846 werd de heul door een ophaalbrug vervangen en naar de plannen zal de ophaalbrug zeer binnenkort door een vaste brug worden vervangen) tot de Kerkstoep en zien daar links van ons, daar waar nu het Raadhuis staat, een oud vervallen gebouw. Dit gebouw dient gedeeltelijk voor berging van de in 1765 aangeschafte brandspuit, welke met de in 1778 aangeschafte brandspuit in 1932 werd verkocht, wegens aanschaffing van een motorbrandspuit. Achter dit gebouw, dus daar waar nu de bewaarschool staat, komen wij voor de door ons gezochte school met haar, ijverigen, in korte broek en lage schoenen-met-gespen gestoken, schoolmeester Adrianus Bos.

We treden binnen, en vallen gelijk de spreekwijze zegt, met de deur in huis, want gang, hal, vestibule of portaal ontbreken en we staan dus direct in het schoollokaal. De schoolmeester is, achter zijn lessenaar gezeten bezig, door met een pennemes, eenige groote veeren in bekwame schrijffattributen om te zetten. De befaamde "plak" schijnt ook hier een onmisbaar werktuig te zijn, om, wanneer dit op een andere manier niet mogelijk blijkt, den leerlingen de eerste beginselen van opvoedkunde bij te brengen. Als een schrikaanjagend voorbeeld is dit martelwerktuig bij genoemde lessenaar aanwezig.

In het lokaal, waarvan wanden en vloer van steen zijn, bevinden zich naar onze schatting ongeveer honderd kinderen. Het valt ons direct op dat het aantal kinderen in twee groepen is te verdeelen. De eene groep, waarvan de ouders blijkbaar beter gesitueerd zijn en hun kinderen meer weelde kunnen verschaffen, is achter lange tafels gezeten. De andere groep, welke we de minder gesitueerde zullen noemen, zitten op lange banken, doch hebben niet het voorrecht een tafel, of een gedeelte daarvan, ter hunne beschikking te hebben. Het blijkt ons dat we de beter gesitueerden weer kunnen onderverdeelen in de "schrijvende" en de "niet schrijvende". De eerste hebben door het betalen van meer schoolgeld, aanspraak op het ontvangen van schrijfonderwijs, inkt en verdere exempelen, terwijl de laatsten alleen maar het voorrecht genieten om achter een tafel te zitten.

Het "schrijvende" deel der kinderen zit, gebogen over de tafels, angstig te pogen, de sierlijke krulletters, welke in het boekje "De Ridder van de Pen" ten voorbeeld zijn gesteld, na te bootsen. Het achter de tafels zittende, niet schrijvende deel der gesitueerden is bezig te leeren lezen in het boekje, getiteld "Tot Leeringhe ende Vermaeck". De overigen of de minder gesitueerden zijn blijkbaar in spanning over de dingen welke komen zullen.

De schoolmeester, die reeds zes en twintig dienstjaren achter de rug heeft, en naar ons blijkt zijn vader Jan Bos als schoolmeester is opgevolgd, kent blijkbaar zijn "pappenheimers", want al eenige keeren laat hij een bestraffende strenge blik gaan over eenige belhamels, die bij ons binnen komen, met eenig geraas, een tol, wat spijkers en eenige knopen lieten vallen, en nu telkens een poging wagen om deze artikelen ongemerkt weer van de vloer in hunne broekzakken te laten verhuizen.

Aan de wanden hangen en op de tafels liggen een vijftig kastjes of kistjes, met afmetingen van gemiddeld 30 bij 50 c.M. of duimen, zooals dat heet. Ook uit deze kastjes, dienende tot berging van boeken en schrifturen, blijkt weer het meer en minder gesitueerd zijn, alle hebben wel een zelfden vorm, doch de afwerking is uiteenlopend. Er zijn er met prachtig snijwerk, andere zijn, door een schilder-met-aanleg op kwistige wijze met kleurige bloempjes, slingers, sterretjes of grillige figuren beschilderd. Een ding hebben die kastjes echter gemeen en wel, dat zij met naam of initialen den eigenaar of eigenaresse aanduiden. Verder sieren een aantal prenten en papieren met in sierlijke krulletters geschreven gedichten en spreekwoorden den wand."
(wordt vervolgd)

P. J. P.

DE VRAGENRUBRIEK

Van verschillende kanten is positief gereageerd op het besluit van de redactie om ook de antwoorden in de Vragenrubriek te publiceren. Overduidelijk blijkt dat de rubriek over ons voorgelacht door veel mensen wordt gelezen.

De gepubliceerde gegevens leveren zelfs weer nieuwe vragen op, die dan weer in een volgend nummer kunnen worden opgenomen. Zo blijft de brievenbus gevuld. En dat is ook de bedoeling, want de vragenrubriek wordt gemaakt door de lezers zelf!

Op vragen uit Bulletin nr. 56 werd het volgende aangedragen:

341. Egbert Isaacs, ged. Westmaas 17.3.1647 als zoon van Isaac Jacobs en Jannigje Gerrits. Hij trouwde Zuid-Beijerland 13.12.1671 met Jannetje Ariensdr. van der Koeij. Zij was een zuster van Maerten Ariens van der Kooij (tr. Ingetje Jans Houck).

342. Cornelis Adriaensz. Treur alias Landheer trouwde met Cuniertje Teunisdr. (Neuter). Bekend zijn twee zoons: Willem Cornelisse Landheer, tr. met N.N. en Cornelis Cornelisse Landheer, tr. 1e 1650 Magdalena Jansdr. Hopsomer, overl. 21.8.1666, tr. 2e Kijfhoek 30.6.1669 Ariaantje Wouters Hoogeweff.

345. Inzake het onderzoek naar het geslacht In 't Veld zijn een viertal reacties doorgestuurd naar de vragensteller.

Alle mensen die reageerden op de vragen: hartelijk bedankt.

Misschien kunt u iets vertellen over de volgende problemen:

346. Jan Herbetsz. Rijkerkerk, tr. 1e Numansdorp 28.1.1680 met Huichje Andriesdr., verm. dochter van Andries Gijssse Buitendijk en Cuiniertje Fransdr., tr. 2e Numansdorp 26.2.1698 met Lijsbeth Gijsberts Kraak, wed. van Arij Leenderts Punt.

Gevraagd: Waar kwam Jan Herbetsz. vandaan en wie heeft aanvullende gegevens over Huichje Andriesdr. en haar voorgeslacht?

347. Ariaentje Mattheusse van der Linden, van 's-Gravendeel, tr 's-Gravendeel 8.11.1693 met Arie Foppe Smit, ged. 's-Gravendeel 19.12.1666, begr. 's-Gravendeel 25.5.1716, zoon van Fop Ariens Smit en Neeltje Cornelisse (Mookhoek?).

Gevraagd: gegevens over Ariaentje Mattheusse en haar voorgeslacht.

348. Neeltje Dirckx van der Swaen, van Strijen, tr. Sint Anthoniepolder 29.11.1671 met Andries Ariens Meerenburgh, overl. Strijen 1707.

Gevraagd: doop en overl. van Neeltje en haar voorgeslacht.

349. Cornelis Maaskant, geb. Ridderkerk 4.9.1816, tr. met Aagje de Jong, geb. Nieuw-Lekkerland 12.7.1820. Gevraagd: gegevens over het huwelijk van dit echtpaar.

350. Jan Vat, geb. Nijkerk 25.10.1812, tr. met Annigje den Hartog, geb. 's-Gravendeel 12.4.1819. Gevraagd: gegevens over het huwelijk van dit echtpaar.

351. Coenraad de Rooij, ged. Gorinchem, 22.4.1796, zilversmidsknecht, zoon van Gerrit de Rooij en Helena Stufkens, die tussen 1822 en 1827 te 's-Gravendeel woonden. Coenraad was getuige bij een notariële akte van Adriana Stam op 22.4.1823 te 's-Gravendeel.

Gevraagd: gegevens over Coenraad de Rooij.

Tot zover de nieuwe vragen. Van de overige inzenders wordt nog even geduld verwacht: de volgende keer bent u er vast bij! Antwoorden en nieuwe vragen worden tegemoet gezien op het contact-adres van deze rubriek: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel. Tot de volgende keer!

A.O.M.

AANWINSTEN

Er zijn ongeveer vijf maanden verstreken sinds de vorige verantwoording en de collectie is weer behoorlijk gegroeid. Vooral de keuken van het museum is goed bedacht. Je zou haast gaan denken, dat een tweede keukenruimte geen weelde zou zijn.

Schaaltjes, bordjes, lepels, kannetjes, doosjes, keteltjes, flessen, glazen, puddingvormen, zeefjes, voorraadblikken en -trommels, koekblikken, stelletjes voor olie, azijn en dergelijk, schuim-spanen, spaantjes, maatjes, afwasteiltje, zeepbakje, zand-, zeep- en sodarekje, lepelrekje, deegrol, broodplank, huishoudweegschaal, botervloot, stenen vergiet, gehaktmolen, presenteerblaadje, rasp, petroleumcomfoor, koperen vloerblik, een houten voorraadtonnetje voor rijst, een half schortje, een spiritusbrandertje, een houten graanmolen, een kistje voor borstplaat, een meelschepblik, twee grote ronde aardewerk schotels (diameter 49 cm) en serviesgoed met het wapen van de gemeente Korendijk. Voor de was een koperen klokstamper en diverse soorten wasmiddelen.

Dan naar de badkamer. Tja, die was er vroeger niet! Waar laten we nu weer een scheermes, een stenen scheerkom, een grote medicijnfles, een ondersteek, en een oogbadje? Stel U gerust: we hebben tot dusver voor alles nog een plaatsje gevonden.

Voor de mooie kamer ingelijste merkklappen, diverse muurtegels, schilderijen, een hyacinthenglas, koperen kandelaars en dito bloempot.

Wat persoonlijke zaken kunnen we hier ook wel kwijt: sigarendoos, brillenkoker, (lege) portefeuilles (denkt U nu niet, dat we alleen maar volle accepteren!), portemonnee, doos om sigaretten te rollen, een horlogekast en een tabakspijp. Wat lectuur voor de rustige momenten: een Statenbijbel, diverse Bijbeltjes en een psalmboekje, "Kort begrip van het oudvaderlands Burgerlijk recht", diverse leesboekjes en een stapel oude weekbladen (o.a. "De Spiegel").

Ook altijd een dankbaar onderwerp: Oranjestad en Vaderland. Wandborden, herinneringsbekers, tijdschriften, boeken, kranten en speldjes. Aan kleding is er ook nooit gebrek en als U nagaat, hoe snel de mode wisselt, is er altijd weer wat nieuws te beleven. Deze keer weer iets, wat je tegenwoordig niet zo veel meer ziet, nl. rouwkleding: hoeden (met dozen), stropdas, handschoenen en costuum. We kregen ook portretten van dames in klederdracht, een dameshoedje, een jacquet (draagt U dat nog wel eens, heren?), boordendoosje en boordeknopen, boekjes over hand-werken, twee zakken textiel en een luiermant. Ik breng hier ook maar bij onder een Vesta naaimachine.

Zo nu en dan blijkt, dat iemand met pensioen is gegaan. Waar laat een timmerman, die geen opvolger heeft, zijn gereedschap? Het is natuurlijk geen wet van Meden en Perzen, maar het komt voor, dat het museum zich er over mag ontfemen. Misschien brengt deze opmerking nog eens iemand op een idee! Wij kregen ook een aambeeld met stuiknok en horens, een mooie ellemaat uit 1811 en een gereedschapskist. Voor het werk op het land was ook veel gereedschap nodig, zoals U nu weer bij de aanwinsten kunt zien: velerlei schoppen, haken, graven en rieken in allerlei maten, alsmede meelzakken, pikhouwel, baggerbeugel, schoffel-machientje en een sproeibus.

Opmerkelijk vinden wij een bietspaadje en een heggschaar, beide nog voorzien van een etiket: "Gift van Canada, Watersnood 1953."

We zijn weer toe aan de afdeling varia, bestaande uit poppen, diverse soorten schaatsen, een koperen bel, een metalen wieg, distributiebollen, schoollesmateriaal ("De aardappel" en "Vlas en linnen") en tot slot een groepsfoto van mensen uit de buurtschap Hoogezand. En dit is dan nog niet eens een volledige opsomming. U ziet het: aansporing hebben de mensen kennelijk niet nodig. Men denkt toch wel bij voor komende gelegenheden aan het Streekmuseum. Alle goede gevers hartelijk dank!

J.G.

BERICHT UIT DE KEUKEN

Op de afgelopen Vriendendag hebben de aanwezigen zich niet onbetuigd gelaten, wat de inwendige mens betreft! Misschien vinden zij het wel leuk om te weten, wat er op de spek-met-peren-maaltijd is geconsumeerd. Daar gaat-ie dan:

400 peren (Giesser Wildemannen)

0,5 mud aardappelen

25 kilo karbonade

10 kilo spek

10 kilo onderpoten

4 kilo rookworst

12 liter karnemelk

12 liter koffie

8 liter snert

28 liter soep

Het verheugt me, dat de vrienden zo'n goede eetlust hebben! Ik vind wel, dat de vlotte bediening door de heer Schumm en zijn medewerk(st)ers en het voorbereidend werk van slager Mart Steenberg en het hunnen toe hebben bijgedragen. Hulde!

Uw voldane voorzitter

AFDELING GENEALOGIE

De trouwe bezoekers van de leeszaal hebben het al gemerkt: er zijn weer een aantal ladenkasten bijgekomen (mogelijk gemaakt door een subsidie van het Anjerfonds), waardoor er meer ruimte kwam voor duizenden fiches. Dat was ook wel nodig, want de bakken werden voller en voller. Er is hard gewerkt om het gehele systeem weer "opnieuw" in de laden in te passen. Hoe het komt dat er steeds meer bakken bij moeten komen? Kijkt u maar naar hetgeen er de laatste maanden aan de fichescollectie werd toegevoegd:

- Polderrekeningen Sint Anthoniepolder: van 1636 tot en met 1705 (met hiaten).
- Rechterlijk Archief Cromstrijen: nr. 34: Contracten en transacties, akten van verkoop, schuldbrieven, testamenten enz. (ook in 34: Lijst nieuw getimmerde huizen + 1655, Rekening Heilige Geest-armen 1620-1630, Kerkrekening 1624-1629, besteding weeskinderen 1629-1630).
- Rechterlijk Archief Cromstrijen nrs. 35-39: Scabinale boedelrekeningen 17e en 18e eeuw (waaronder rekening tot weren der vagebonden 1643-1646, Kerkrekening Klaaswaal 1640/41, rekening bedijking Numanspolder 1629-1630).
- Burgerlijke Stand Nieuw-Beijerland: overlijden 1865 tot en met 1874.
- Burgerlijke Stand Oud-Beijerland: overlijden 1826 tot en met 1843.
- Burgerlijke Stand Piershil: overlijden 1861 tot en met 1870.
- Rechterlijk Archief Goudswaard: nr. 1, schuldbrieven transporten, testamenten en taxaties 1634 tot en met 1650.
- Rechterlijk Archief Goudswaard: nr. 2. idem, 1650 tot en met 1669.
- Kerkarchief Puttershoek: B6. Armenrekeningen 1726 tot en met 1741.

Daarnaast zijn ook gegevens ontvangen over de navolgende families: Den Besten, Boshuizen, Bottenberg, Dwarswaart, Van Eil (Van der IJl), Kwartierstaat Hofstee-de Blik, Kleinjan, Klootwijk, Kraaijappel, Maaten, Meinster, Van der Perk, Quartel, Van der Steen, Vervoorn, Van Vliet, Vollaard, Van der Waal.

Zo blijft de genealogische collectie vrijwel dagelijks groeien.

Er komt ooit een eind aan.

A.O.M.

HISTORISCH ALLERLEI

Een pokkenepidemie (1883-1884) deel 3.

Was er tegenstand tegen de koepokinenting in Oud-Beijerland zeker opvallend groot, toch was dit geen typisch Oud-Beijerlands verschijnsel. Sinds de ontdekking van de werking van het koepokvaccin door de Engelse plattelandsarts Edward Jenner in 1796 (1), had in Nederland de vaccinatie haar enthousiaste verdedigers gevonden, doch ook haar fanatieke bestrijders. Gewaagde prof. Van der Breggen in een feestrede in 1823 over de vaccinatie van de "fysische wedergeboorte van het menselijk geslacht", de dichter Bilderdijk daarentegen noemde haar "een verdierlijking door het smetvenijn" (2). Het verzet tegen de door de overheid verplicht gestelde vaccinatie, door de tegenstanders "vaccinedrang" genoemd, kreeg concrete vorm in de in 1881 opgerichte "Bond tegen de Vaccinatiedwang" (3), waarvan het bekende Anti-Revolutionaire kamerlid Mr. L.W.C. Keuchenius voorzitter en woordvoeder was. Deze opende op 4 november 1881 de eerste jaarvergadering van de Bond, met een woord dat kort daarop in druk verscheen en waarin hij op propagandistische wijze niet alleen de verplichte vaccinatie veroordeelde,

werd gebracht (de heeren zijn waarschijnlijk goed gevaccineerd) (12) niemand zou iets te zeggen hebben.

Maar ga naar Oud-Beijerland! Aan dr. Hers, in plaats van eene tuchtiging, onze hulde en dank" (13).
(wordt vervolgd)

1. R. Kramer, Het vaccinatieprobleem, p. 16.
2. Kramer, Het vaccinatieprobleem, p. 1.
3. Kramer, Het vaccinatieprobleem, p. 22.
4. Mr. L.W.C. Keuchenius, Vaccine en vaccinedwang, 1883.
5. zie Keuchenius p. 5.
6. Nieuwe Rotterdamsche Courant (NRC), 25-26 november 1883, 2.
7. NRC, 25-26 november 1883, 2.
8. Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde, 19e jrg. (1883) p. 900.
9. Dr. J.F.Ph. Hers, "Ingezonden", NRC, 19 januari 1884.
10. NRC, 26 januari 1884, 1.
11. NRC, Ingezonden brief, 19 januari 1884.
12. Deze opmerking van de NRC slaat waarschijnlijk op het gerucht dat in Oud-Beijerland bestond dat een aantal tegenstanders van de vaccinatie zich in het geheim hadden laten inenten.
13. NRC, donderdag 31 januari 1884, p. 3.

Lic. P.G. Perneel

